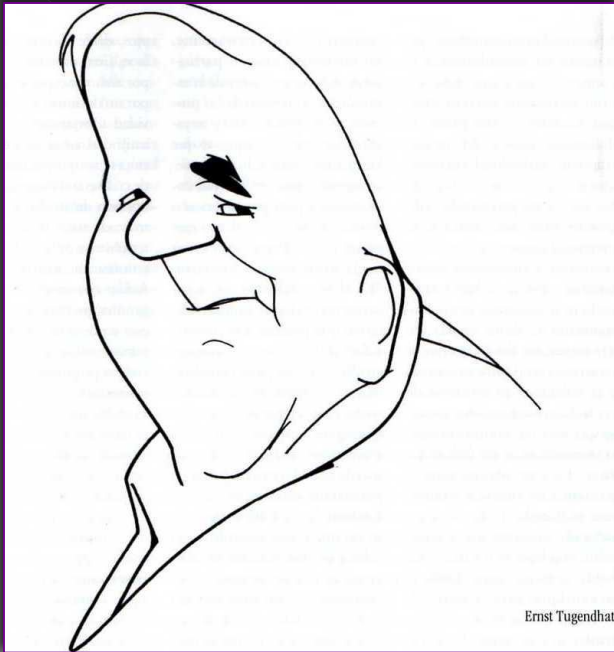

Tots els robatoris fan el mateix mal?
Capítol 2
El llibre del Manel i la Camil·la
Autor: **Ernst Tugendhat**

Capítol 2: Per què és dolent robar?

- Activitat 1
- Quantes escenes podem descobrir en el capítol 2?
- Quines són les problemàtiques ètiques que es plantegen?
- De quina pàgina a quina pàgina es distribueixen les escenes?

El criteri per dividir els capítols del llibre pot ser el dels personatges que comparteixen un mateix temps i espai. Quan canvien els personatges o canvien els moments i l'espai que els envolten, podem dir que ha canviat també l'escena. Una mateixa qüestió pot ocupar diferents escenes o en una única escena els personatges poden plantejar més d'una qüestió. Una de les activitats que hem de fer al llarg del trimestre és dividir els capítols del llibre en escenes a partir del criteri que hem plantejat.

En tota confrontació ideològica, els personatges de mica en mica es van definint cada vegada que intervenen a favor o en contra d'una tesi. Les representacions d'aquestes controvèrsies a l'aula serà una de les activitats que realitzarem al llarg del curs.

Un dels exercicis serà com es planteja el debat a partir de les intervencions dels personatges i de quina manera es va estructurant tota l'argumentació fins arribar a una última conclusió.

Capítol 2	Tesi que es planteja	Pàgs.
Escena 1		
Escena 2		
Escena 3		
Escena 4		
Escena 5		
Escena 6		
Escena 7		

Capítol 2	Tesi que es planteja	Pàgs.
Escena 1	Cas de robatori	21-22
Escena 2	Tesi 1: El robatori és un acte dolent	22-24
Escena 3	Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar	24-26
Escena 4	Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar	26-28
Escena 5	Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar	28-30
Escena 6	Tesi 3: Robar a qui no és amic no és dolent Tesi 4: Les lleis complementen la consciència moral	30-35
Escena 7/ 8	Tesi 5: No pot haver excepcions en les normes morals	35-36

tesi 1: El robatori és un acte dolent (escena 2)

Arguments del Pau:

1. Des de sempre se'ns ha dit que està mal fet.
2. Als diaris i a la televisió es diu que robar és dolent i que els delinqüents han d'anar a la presó.

Activitats

1. Quin tipus d'arguments són aquests?
2. Qui determina el que està bé o el que està malament?
3. Qui m'obliga a complir les normes?

Moral heterònoma i moral autònoma.

● Una moral és **heterònoma** si qui determina el que s'ha de fer i què s'ha de complir és una instància externa a la pròpia consciència individual.

● Una moral és **autònoma** si qui determina el que s'ha de fer i què s'ha de complir és la pròpia consciència individual.

- ... cal deixar de banda ordres i costums, premis i càstigs, en una paraula, tot allò que et vol dirigir des de fora (...), tot aquest assumpte te l'has de plantejar des de tu mateix... No preguntis a ningú què has de fer amb la teva vida: pregunta-t'ho a tu mateix.

Fernando Savater, *Ètica per al meu fill.*

○ Activitats:

1. A quin tipus de moral pertanyen els arguments del Pau? Per què?
2. Quina moral defen-
sa l'autor d'aquest text?
3. Consideres vàlida la proposta d'aquest filòsof? Per què?

tesi 1: El robatori és un acte dolent (escena2)

Arguments del Manel:

1. Robar és dolent perquè s'està fent mal a la persona que es roba.
2. Encara que no pogués plorar ni s'hagués espantat, de mal sí que n'hi haurien fet.

Arguments de la Glòria:

1. El nen que va veure el Ricard es va espantar molt i va començar a plorar.

Arguments de l'Àlvar

1. Si no plora ni s'espanta, on està el mal?

Arguments de la Camil·la

1. Si robes a una persona adulta, segur que li costarà més de posar-se a plorar i pot ser que tampoc no s'espanti, però en quallsevol dels casos li hauràs fet mal

- Els quatre personatges que intervenen en aquesta discussió presenten dues alternatives al problema del mal:
 1. La que considera que un mal comportament és aquell que provoca patiment a la víctima (**plantejament hedonista**)
 2. La que considera que el mal no necessàriament va lligat a la provocació d'un patiment a la víctima (el dany no necessàriament s'identifica amb el dolor)

activitat

Segons els arguments que hem vist a la diapositiva anterior, a quina alternativa moral pertanyen cadascun dels personatges?

Plantejament hedonista:

Plantejament no hedonista:

Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar (escena 3)

Argumentos favorables

1. La persona a la qui robo em podria fer mal a mi
2. Tot i ser més dèbil, podria fer-me un mal indirecte: em podria acusar i aleshores em castigarien
3. A la llarga sempre t' enxampen i aleshores el càstig és pitjor.

Argumentos desfavorables

1. Si és un nen més petit, no és gaire probable.
2. No és una bona raó dir que robar és un crim si afirmes que no robes perquè tens por que et castiguin.
3. Imagina't que no et poden agafar. En aquest cas quina raó donaries per dir que robar és dolent?

Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar (escena 3)

○ Esquema formal de l'argumentació anterior

1. Si robar és dolent, em poden castigar.

2. No hi ha la possibilitat de ser castigat

3. **Conclusió:**

Robar no és dolent

Activitat:

1- Els plantejaments morals defensats pel Sebastià i l'Àlvar, a quin tipus de moral pertanyen? Per què?

- **Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar (escena 4)**

1- Caracteritzeu les dues formes d'actuar, amb l'exemple del robatori.

- **Actuar per por a no ser castigat**

- La desaparició de la possibilitat de ser castigat, afavoreix el comportament delictiu.
- Genera desconfiança en els altres.
- Fruit d'una educació basada en el càstig.
- Només la por al càstig pot aturar al presumpte lladre.

- **Actuar per empatia**

- Tot i desaparèixer la possibilitat de ser castigat, no es genera un comportament delictiu.
- Genera confiança entre tots.
- Fruit d'una educació fonamentada en el respecte als altres.
- És la pròpia consciència moral individual la que impedeix cometre el robatori.

Tesi 2: Robar és dolent perquè et poden castigar (escenes 4 i 5)

- Definició de consciència moral
- S'identifica amb empatia, és a dir, la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre en el moment d'acometre una acció.
- Origen de la consciència moral
- Una educació no fonamentada en els càstigs, sinó en l'enfortiment del sentiment empàtic.
- La consciència moral pot ser més eficaç que la por al càstig.
- Reprimeix les accions dolentes tot i no existir la possibilitat de ser castigades.
- Un comportament que és dolent per a un mateix és aquell comportament que **només provoca la indignació de la persona afectada.**
- Un comportament que és dolent per ell mateix és un comportament que **provoca la indignació de la majoria.**
- Paga més la pena ser dolent que bo? Per què?

Forma de pensar instrumentalista

- Segons aquesta forma de pensar, quan algú es trobi davant d'una alternativa escollirà sempre aquella opció de la qual espera un màxim de profit.
- A aquesta persona se li anomena **maximitzador radical**, una persona que actua només mogut pels seus interessos personal.
- En l'àmbit ètic, identificarà el **bé** amb allò que el beneficia i el **mal**, amb allò que és contrari als seus interessos. En aquest cas, es podria acceptar l'assassinat o el robatori com un bé si amb ells pot aconseguir uns certs avantatges personals.

Activitats

1. Quina paraula d'ús més comú és equivalent a la de maximitzador radical?
2. Quin o quins personatges del llibre sembla que encarnin a un maximitzador radical? Per què?

Forma de pensar instrumentalista

- ◉ Giges, un pastor que servia al rei de Lídia, va trobar en una cova un anell d'or i se'l posà. Un dia, mentre es feia la reunió mensual de pastors per preparar la notificació al rei de l'estat dels ramats, Giges, fent girar l'anell, el va deixar encarat per atzar amb el gravat cap a ell. En aquell moment s'adonà que els seus companys parlaven com si ell no fos a la reunió; s'havia tornat invisible. Comprovada l'eficiència d'aquell anell, s'oferí per ser un dels missatgers enviats a parlar per informar el rei. Un cop a palau, utilitzant el poder de l'anell, accedí a les habitacions de la reina i la seduí: amb l'ajuda d'ella enganyà al rei, l'assassinà i li usurpà la corona.

Plató, *La república*

◎ **Activitats:**

1. Creus que la majoria que s'hi trobés un anell semblant actuaria de la mateixa manera? Per què?
2. Del que es desprèn d'aquesta llegenda, de què depèn que les nostres accions siguin moralment bones? A quin tipus de moral (heterònoma o autònoma) donaria la raó?

Tesi 3: Robar (fer mal) a qui no són els nostres amics no és dolent (diu el Sebastià en aquest capítol). (Escena 6)

⦿ **Activitats:**

1. Comenteu les paraules del Sebastià. Quines serien les conseqüències d'aquesta afirmació?
2. "Si tinc bons amics, em portaré amb ells com una bona persona, però, ¿per què hauríem d'importar-me les altres persones?"
3. Puc fer mal als altres (els que no són els meus amics) sense remordiments de consciència.
4. Quan un dels meus amics deixi de ser amic aleshores li podré també fer mal sense remordiments.
5. Els altres (els que no són els meus amics) també em podrien fer mal a mi.
6. Aquesta manera de pensar pot justificar qualsevol acte agressiu entre grups: guerres, racisme, sexisme, esclavitud, discriminació, explotació, dominació ...

- El punt de vista ètic ens exigeix que anem més enllà d'un punt de vista personal, fins a arribar al d'un espectador imparcial, (...) identificar-nos amb el punt de vista més objectiu possible...

Peter Singer, *Ética práctica*

Activitats:

- 1- En què consisteix el **punt de vista ètic**? El segueix **Sebastià**? Per què?
- 2- Què és millor fonamentar la moral en el respecte o en l'amistat? Justifiqueu la resposta.

Tesi 4: Si robar és un acte dolent per si mateix, les lleis han de prohibir i sancionar els robatoris en tots els casos. (escena 6)

◉ Quines són les raons en què es basa el **Senyor Morales** per dir que les lleis són necessàries?

1. Aquesta és la raó de l'existència de les lleis que imposen càstigs. Això ens dóna un mínim de seguretat i confiança en la vida quotidiana.
2. Preferiríem que la gent no ens robés perquè ens respecta, però, si no ens respecta, volem que com a mínim no ens robi per por al càstig. La pròpia consciència moral és la millor protecció d'accions violentes, però quan la consciència moral no funciona, aleshores intervé la llei, com un segon sistema de seguretat que prohibeix els actes delictius.

Hi ha casos excepcionals en què una norma moral (no robar) pugui ser transgredida?

- Quins arguments poden justificar un robatori a un ric

1. El pobre no pot comprar determinades coses que al ric li sobren
2. Les desigualtats socials

- Quins arguments poden justificar un robatori a una empresa (supermercat)

1. El mal no li fas a una persona, sinó a una societat, una empresa on hi ha molts propietaris.
2. Les pèrdues per possibles robatoris estan incloses en el producte que un client compra.
3. El benefici que en treus supera el malestar provocat pels remordiments de consciència.

- Quins arguments poden justificar un robatori per aconseguir un bé superior

- Estem davant d'un dilema moral:
 - a. Si no robes, el teu fill morirà.
 - b. Només robant el medicament, el teu fill sobreviurà.

Hi ha casos excepcionals en què una norma moral (no robar) pugui ser transgredida?

◉ Quins arguments es poden utilitzar contra la justificació d'un robatori a un ric?

1. Si la persona rica se n'adona que és robada per la persona pobre perdria tota la confiança en ella
2. El robatori no és una bona estratègia per canviar la societat.

◉ Quins arguments poden utilitzar contra la justificació d'un robatori a una empresa (supermercat)

1. Si això es generalitzés tot el sistema capitalista s'ensorriria.

◉ Quins arguments poden utilitzar contra la justificació d'un robatori per aconseguir un bé superior

◉ Estem davant d'un dilema moral:

- a. **Facis el que facis qui té consciència moral sap que no està actuant correctament.**

situació	A favor	En contra	Problemes ètics associats
La dona de fer feines roba a la seva mestressa	-Ella és massa pobre i la mestressa molt rica -La seva filla els necessita i a la mestressa li sobra roba. -Té tanta que ni se n'adonaria.	-Si la mestressa se n'adona li perdre la confiança - A ningú li agrada que li prenguin les coses sense preguntar abans	- El moviment okupa.
Robes una pilota de tennis en un supermercat	-Pertanyen a un grup de propietaris. -El gènere que es presumeix que es robarà repercuteix en el preu dels articles que comprem.	- Si tothom robés el sistema capitalista s'ensorraria.	- Descàrregues il·legals a Internet.
Un pare roba un medicament en una farmàcia per al seu fill	-El medicament és molt car i el pare no té prou diners per pagar-lo. -Si no ho fa el seu fill morirà.	- Tots els robatoris estan prohibits, no hi valen les excuses	- Dilema moral

Conclusions capítol 2

1ª Robar en general és un acte dolent.

2ª Robar no és dolent perquè pugui causar danys a la víctima i al lladre (en forma de càstig)

3ª Si una norma moral estigués fonamentada només en el temor al càstig no generaria confiança entre les persones.

4ª Robar és dolent perquè transgredeix el principi moral segons el qual "no has de fer allò que no t'agradaria que et fessin a tu".

5ª L'educació moral hauria d'enfortir l'empatia: la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre.

6ª Robar és dolent no perquè sigui dolent per a una persona (víctima o lladre), sinó perquè és dolent per si mateix.

7ª No respectar els altres pot tenir beneficis a curt termini, però a la llarga comportaria inconvenients: ningú no confiaria en tu.

Conclusions capítol 2

8ª Si vull que em respectin he de respectar (fins i tot als meus enemics)

9ª Les lleis completen la consciència moral: on aquesta no hi arriba, arriben les lleis.

10ª Els beneficis d'un acte dolent poden superar els remordiments que pugui causar en la teva consciència.

11ª Existeixen excepcions al principi moral segons el qual robar és dolent.